

سناریوهای صادرات گاز ایران به اروپا

یک بازی و چند برگ برنده

مشکلات حال حاضر روسیه و اتحادیه اروپا، ایران را به بازیگر مهمی در شاهراه گازی آسیا و اروپا تبدیل کرده است.

معاون امور بین الملل وزارت نفت از طراحی هشت سناریوی مختلف برای صادرات گاز ایران به اروپا خبر داده است. به گفته حسین نقره‌کار شیرازی، بخش عمده‌ای از این خطوط از مسیری غیر از ترکیه طراحی شده است.

به گفته وی، مذاکراتی در این خصوص با عراق و سوریه انجام شده و امکان انتقال گاز از مسیر عراق، سوریه و لبنان (از طریق دریای مدیترانه به جنوب ایتالیا) بررسی شده است. ضمن این که امکان انتقال گاز به اروپا از طریق همسایگان شمالی، مانند آذربایجان از دیگر موضوعات مورد بررسی بوده است.

متنوع‌سازی گزینه‌ها

نیاز اروپا به گاز صادراتی ایران در شرایط فعلی از بدیهی‌ترین گزاره‌های مطرح در بازار جهانی گاز طبیعی است. متنوع‌سازی منابع گاز وارداتی با هدف کاهش وابستگی به روسیه، مهمترین راهبرد کنونی جامعه اروپا در حوزه گاز طبیعی است. در این زمینه هیچ گزینه‌ای برای اروپا مناسب‌تر از اتصال به دومین ذخایر گازی دنیا نیست. جمهوری اسلامی ایران طی سال‌های اخیر، بیشترین

تلاش خود را در زمینه نفوذ به بازار گاز اروپا از طریق ترکیه و یا تلاش برای اجرایی کردن طرح‌های مایع‌سازی گاز و صدور ال ان جی متمرکز کرده است. طرح‌های مایع‌سازی گاز به دلیل سطح بالای سرمایه‌گذاری و تکنولوژی مورد نیاز برای مایع‌سازی و لزوم مشارکت خریداران و نهایی‌سازی قراردادهای خرید گاز تاکنون به اجرا نرسیده است. در خصوص گزینه خط لوله از مسیر ترکیه نیز دلایل مشابه تاکنون موجب شده است نتیجه روشنی در این خصوص به دست نیاید؛ هرچند تفاهم‌نامه‌هایی با برخی از شرکت‌های اروپایی مانند "OMV" نیز امضا شده است. شرکت‌های خارجی به اهمیت دسترسی به ذخایر گازی ایران به خوبی واقفند، اما مسایل هسته‌ای سال‌های اخیر، همواره مانعی عمده برای اجرایی شدن تفاهمات همکاری ایران با غرب بوده است.

در پی بروز نشانه‌هایی مبنی بر تقلیل سطح تنش‌ها بین ایران و غرب، موضوع تحقق طرح صادرات گاز ایران به اروپا از طریق خط لوله به صورت جدی‌تری دنبال می‌شود. سفرهای اخیر مقامات ترکیه به ایران برای مذاکره در خصوص ابعاد مختلف این طرح، حاکی از پیشرفت‌هایی در فرآیندهای مقدماتی تحقق

در این سرفصل همچنین می‌خوانید:

۶۶ نفت نوامبر

۶۷ کابوس آپک

۶۸ تحولات انرژی

۶۸ طرح ماه

این طرح است. با این حال، آنچه در مذاکرات پیچیده، زمان‌بر و انرژی‌بر ترانزیت و صادرات گاز مطرح است، برخورداری از گزینه‌های مختلف برای افزایش قدرت چانه‌زنی در برابر طرف‌های مذاکره‌کننده در خصوص نوع مسیر، حق ترانزیت و سایر عناصر هزینه‌ای طرح است.

آنچه که می‌توانست در جریان مذاکرات نمایندگان کشورمان با نمایندگان ترکیه برای صادرات گاز ایران به اروپا از طریق پروژه نابوکو و یا سایر طرح‌های بالقوه به عنوان برگ برنده‌ای در دست طرف ایرانی مطرح شود، برخورداری از گزینه‌های مختلف برای ورود به بازار اروپا است. صرف مطرح شدن این موضوع که تهران در عمل چاره‌ای جز توافق با آنکارا برای ورود به بازار گاز اروپا ندارد می‌تواند شرایط مذاکره را بسیار دشوار و دستیابی به یک توافق عملی را در این زمینه به فرآیندی بغرنج و با نتیجه‌ای بسیار پر هزینه تبدیل نماید.

پتانسیل‌های موجود

موقعیت ویژه جغرافیایی کشورمان به عنوان پل ارتباطی آسیا و اروپا، امکانات بسیاری را برای دسترسی به اروپا در اختیار کشور قرار داده است که استفاده از دیپلماسی فعال و هدفمند که تأمین منافع کلان و راهبردی ملی در حوزه انرژی را در دستور کار دارد می‌تواند با تجهیز ابزارها و امکانات موجود و در اختیار، گزینه‌های بالقوه را به گزینه‌هایی واقعی و اجرایی تبدیل کند.

موقعیت ویژه سیاسی ایران در عراق و جایگاه برتر دیپلماسی کشورمان در این منطقه، امکان برخورداری از موقعیت جغرافیایی عراق و سوریه را برای دسترسی به منطقه مدیترانه و مسیرهای جدید صادراتی فراهم ساخته است. از سوی دیگر در کشورهای واقع در

مرزهای شمالی نیز با فعال‌سازی ابزارهای دیپلماتیک و برنامه‌های هدفمند برای دسترسی به شبکه انتقال گاز کشورهای منطقه که در نهایت امکان دسترسی به بازار اروپا را فراهم می‌سازد، امکان افزایش گزینه‌ها و جدی‌تر شدن زمینه‌های حضور در بازار انرژی قاره سبز فراهم خواهد شد.

مجموع این شرایط در حالی است که طی سال‌های گذشته به دلایل مختلف، توجهی به پتانسیل‌های موجود در این حوزه نشده است و بسیاری از فرصت‌های موجود برای اقتصاد ملی در این حوزه مغفول مانده‌اند. لذا به نظر می‌رسد چنانچه قرار است بهره‌برداری اقتصادی مناسبی از سال‌های طولانی سرمایه‌گذاری‌های مختلف سیاسی-اقتصادی در این دو کشور همسایه صورت گیرد، شرایط کنونی می‌تواند یکی از مناسب‌ترین گزینه‌های موجود به این منظور باشد.

این در شرایطی است که کشوری مانند ترکیه که اساساً فاقد منابع طبیعی نفت و گاز است، طی ماه‌های اخیر ریزنی‌های گسترده‌ای را برای تأمین گاز مورد نیاز پروژه نابوکو به کار بسته است. ترکیه با هدف متنوع‌سازی منابع تأمین گاز مورد نیاز، حتی استفاده از قطر را قابل بررسی دانسته و مذاکراتی را با امیر قطر و مقامات بخش انرژی این

کشور در این زمینه برگزار کرده است. در این گزینه، گاز طبیعی از طریق قطر (شریک ایران در میدان پارس جنوبی) پس از عبور از کشورهای قطر، عربستان، اردن، سوریه و عراق وارد ترکیه شده و به خط لوله نابوکو می‌پیوندد. در این صورت، حدود ۴ هزار کیلومتر خط لوله و عبور آن از ۵ کشور، ریسک اجرای چنین طرحی را به بالاترین حد قابل تصور رسانده است.

برنده متعدد است که همگی امکان دسترسی به هدفی واحد را فراهم می‌سازند. قطعاً تکیه صرف بر یک گزینه، شرایط دشوار و پرهزینه‌ای را برای اقتصاد ملی در این حوزه ایجاد خواهد کرد؛ شرایطی که شانس حصول به نتیجه در آن بسیار ناچیز و صد البته، پرهزینه خواهد بود. فراهم‌سازی بسترهای مناسب داخلی سهم قابل ملاحظه‌ای در افزایش قدرت چانه‌زنی کشور در مذاکرات صادرات گاز خواهد داشت. در سال‌های قبل، تفاهم جمعی بین نهادهای تصمیم‌ساز و تصمیم‌گیر در خصوص ضرورت حضور در بازار جهانی گاز وجود نداشت و برخی دیدگاه‌های مؤثر در روندهای تصمیم‌سازی، مخالفت خود را با تخصیص بخشی از منابع گاز به گزینه صادرات ابراز می‌کردند. به نظر می‌رسد در دور اخیر فعالیت‌های صنعت نفت، تفاهمی جمعی بین نهادهای ذیربط در این خصوص ایجاد شده و مذاکرات مربوط با طمأنینه بیشتری قابل انجام است. چنین تفاهمی می‌تواند زمینه را برای برخورداری از تمامی پتانسیل‌های موجود در این بخش، به خصوص در حوزه روابط خارجی و دیپلماتیک کشور فراهم سازد. ■

بازی مشارکتی

آنچه که امروز می‌تواند در مذاکرات صادرات گاز برای اجرایی شدن راهبرد ملی برای نفوذ در بازار گاز اروپا به ابزاری برنده در مذاکرات تبدیل شود، افزایش گزینه‌های موجود و بازی با برگ‌های

نفت نوامبر

گزارش «اقتصاد ایران» از بازار جهانی نفت

در پی انتشار آمار دولت چین مبنی بر افزایش سفارشات در بخش صنعتی و افزایش واردات نفت خام توسط این کشور، قیمت نفت اندکی افزایش یافت. گفتنی است در بورس کالای نیویورک، قیمت نفت خام وست تگزاس اینترمیدیت برای تحویل در ماه دسامبر با ۲۳ سنت افزایش به بشکه‌ای ۷۹/۲۸ دلار رسید. گفتنی است در بازار مذکور،

متوسط قیمت نفت خام ایران (اول تا ۱۱ نوامبر) دلار

منطقه	نفت سبک	نفت سنگین
آسیا	۷۸/۱۶	۷۷/۳۹
شمال غربی اروپا	۷۶/۳۳	۷۵/۸۹
مدیترانه	۷۴/۸۹	۷۴/۵۴
آفریقای جنوبی	۷۵/۶۹	۷۵/۳۴
میانگین وزنی	۷۷/۱۴	۷۶/۷۵

استخراج: «اقتصاد ایران» از امور بین‌الملل شرکت ملی نفت

قیمت گاز طبیعی با ۳/۶ سنت افزایش به ۴/۵۰ دلار در هر میلیون بی‌تی‌یو بالغ شد. در بازار لندن، قیمت نفت خام برنت دریای شمال برای تحویل در ماه دسامبر با ۴۵ سنت افزایش بشکه‌ای ۷۷/۹۵ دلار معامله شد. گفتنی است قیمت این نوع نفت خام بین ۷۷/۰۷ تا ۷۸/۶۲ دلار برای هر بشکه در نوسان بود. دولت چین اعلام کرد واردات نفت خام این کشور در ماه اکتبر در مقایسه با مدت مشابه سال قبل حدود ۱۹/۷ درصد افزایش نشان می‌دهد. بر اساس همین گزارش، واردات نفت خام چین در ماه اکتبر حدود ۴/۵۵ میلیون بشکه در روز بوده است.

اداره اطلاعات انرژی آمریکا میزان ذخیره‌سازی‌های این کشور را در هفته منتهی به ششم نوامبر، به دلیل تعطیلی روز "سرباز گم‌نام" اعلام نکرد. کارشناسان نفتی پیش‌بینی می‌کنند سطح ذخیره‌سازی‌های نفتی این کشور در مدت ۲۰۰۹

مذکور حدود ۶۰۰ هزار بشکه افزایش یابد. سازمان آپک در آخرین گزارش خود، تقاضای جهانی نفت را برای سال ۲۰۱۰ افزایش داد. گزارش‌ها حاکی است سطح ذخیره‌سازی‌های شناور فرآورده‌های نفتی به ۹۰/۲ میلیون بشکه افزایش یافته و انتظار می‌رود که تا آخر سال جاری حدود ۶/۵ میلیون بشکه به این میزان اضافه شود.

